

Sygn. akt: I C 2487/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 kwietnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Grudziądzu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Andrzej Antkiewicz
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Monika Kopeczyńska

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2019 r. w Grudziądzu na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w B.

przeciwko J. H.

o zapłatę

1. umarza postępowanie co do żądania zapłaty kwoty 100 zł;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 8.803,32 zł (osiem tysięcy osiemset trzy złote 32/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 października 2018 roku do dnia zapłaty;
3. zasądza od pozwanej na rzecz powódki odsetki ustawowe za opóźnienie od następujących kwot i dat:
 - od kwoty 50,00 zł od dnia 12 października 2018 roku do dnia 6 grudnia 2018 roku,
 - od kwoty 30,00 zł od dnia 12 października 2018 roku do dnia 8 stycznia 2019 roku,
 - od kwoty 20,00 zł od dnia 12 października 2018 roku do dnia 17 stycznia 2019 roku;
4. oddala powództwo w pozostałej części;
5. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.746,98 zł (jeden tysiąc siedemset czterdzieści sześć złotych 98/100) tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Sygn. akt I C 2487/18

UZASADNIENIE

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniosła przeciwko J. H. pozew o zapłatę kwoty 19.960,01 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 7 października 2018 r. do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność wynika z weksla, który został wypełniony na kwotę 20.060,14 zł. Po wezwaniu do wykupu weksla, pozwana spłaciła kwotę 100 zł. Weksel został wystawiony na zabezpieczenie zwrotu zadłużenia z tytułu pożyczki udzielonej pozwanej przez powódkę.

W piśmie z dnia 18 grudnia 2018 r. powódka sprecyzowała, że wnosi o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od wskazanej w pozwie należności głównej (k. 16 akt).

W odpowiedzi na pozew i na rozprawie pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości. Przyznała, że zawarła umowę pożyczki i na poczet jej spłaty dokonywała wpłat. Zarzuciła zawyżenie żądania w pozwie i niewykazanie roszczenia co do wysokości. Zaznaczyła, że dokonała również spłaty pożyczki po jej wypowiedzeniu i wniesieniu pozwu. Wskazała, że nie wiedziała, iż trzeba zapłacić wynagrodzenie prowizyjne i nie była informowana o usłudze nazwanej (...) oraz odpłatności za tę usługę. Dodała, że czytała umowę pożyczki przed podpisaniem, ale pobieżnie, bo nie było czasu (k. 23-25v i 44 akt).

W piśmie z dnia 2 kwietnia 2019 r. powódka przyznała, że w toku sprawy pozwana wpłaciła na jej rzecz kwotę 100 zł i w tym zakresie cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia, domagając się jednak z tego tytułu przyznania zwrotu kosztów postępowania. W pozostałej części powództwo podtrzymała (k. 48-48v akt).

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu uproszczonym (k. 1).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 26 kwietnia 2018 roku (...) Spółka Akcyjna w B. (pożyczkodawca) zawarła z J. H. (pożyczkobiorca) umowę pożyczki gotówkowej, na podstawie której udzielono pozwanej pożyczki w kwocie 9.000,00 zł na okres 36 miesięcy. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stałej stopy procentowej w wysokości 9,85 % rocznie (odsetki umowne) oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązana będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: jednorazowej opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł, wynagrodzenia prowizyjnego w wysokości 7.771 zł i wynagrodzenia z tytułu przyznania tzw. (...) w kwocie 1.100 zł. Kwoty te zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miały być uiszczane częściowo przy każdej racie razem z odsetkami umownymi. Pożyczka miała być spłacona w 36 miesięcznych ratach ustalonych w harmonogramie spłat – do 6 dnia każdego miesiąca kalendarzowego, począwszy od czerwca 2018 r. - po 580 zł. W umowie pożyczki przewidziano, że na wypadek opóźnienia w spłacie rat pożyczki pozwana zapłaci odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości rocznej stopy oprocentowania zadłużenia przeterminowanego równej stopie odsetek maksymalnych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 § 2¹ k.c. (pkt 4.1. części C umowy).

W punktach 1.4 lic. c i 15 części C umowy stwierdzono, że pozwana w zamian za zapłatę płatnego z góry wynagrodzenia w kwocie 1.100 zł może skorzystać z tzw. Twojego Pakietu, w ramach którego ma prawo do jednorazowego w całym okresie kredytowania odroczenia maksymalnie dwóch kolejnych terminów płatności rat albo do obniżenia o 50% maksymalnie czterech kolejnych rat, po terminowej spłacie dwóch pierwszych rat. Odroczone raty lub części obniżonych rat miały być spłacone w dodatkowym okresie kredytowania. W następstwie odroczenia rat termin spłaty pożyczki miał ulec przedłużeniu maksymalnie o 2 miesiące, w okresie których pożyczkobiorca miała spłacić odroczone raty. W okresie odroczenia rat miały nie być naliczane odsetki w stosunku do odroczonych rat. W następstwie obniżenia rat termin spłaty pożyczki ulegał przedłużeniu maksymalnie o cztery miesiące, w okresie których pożyczkobiorca miała spłacić obniżoną część rat. W stosunku do obniżonej części rat w okresie odroczenia rat nie miały być naliczane odsetki.

W umowie zastrzeżono, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Okres wypowiedzenia wynosił 30 dni (pkt 8.1 lic. a części C umowy). Jako zabezpieczenie zwrotu pożyczki pozwana podpisała weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową. Pożyczkodawca miał prawo wypełnić ten weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu pożyczkobiorcy z tytułu umowy pożyczki w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od otrzymania wezwania.

Dowody :

umowa pożyczki wraz z harmonogramem spłat - k. 29-31 i 33-35 akt

weksel wraz z deklaracją wekslową - k. 5, 7 i 32 akt

Pozwana spłaciła w całości tylko pierwszą ratę, a potem dokonywała wpłat drobnych kwot, tj.: 19 lipca 2018 r. – 60 zł, 1 sierpnia 2018 r. – 100 zł, 5 września 2018 r. – 100 zł, 3 października 2018 r. – 100 zł.

Pismem z 6 sierpnia 2018 r. wezwano pozwaną do spłaty zaległej kwoty 1.000 zł w terminie 7 dni pod rygorem wypowiedzenia umowy.

Pismem z dnia 6 września 2018 roku powódka wypowiedziała pozwanej umowę pożyczki z 30 dniowym okresem wypowiedzenia ze skutkiem natychmiastowej wymagalności wszystkich należności wynikających z umowy. Poinformowała też o wypełnieniu weksla in blanco i wezwała do wykupu weksla w terminie 30 dni pod rygorem skierowania sprawy na drogę sądową. Wskazała, że zadłużenie pozwanej wynosi 20.060,14 zł, w tym suma pozostałych do spłaty rat pożyczki na dzień wypowiedzenia umowy w kwocie 20.040 zł i odsetki umowne za opóźnienie w płatności rat w wysokości 20,14 zł. Powódka wezwała pozwaną do natychmiastowej zapłaty żądanej kwoty. Na taką kwotę powódka wypełniła weksel in blanco wskazując termin płatności na 6 października 2018 r.

Po otrzymaniu wezwania do wykupu weksla, pozwana spłaciła jedynie 100 zł w dniu 3 października 2018 r., a po wniesieniu pozwu: 50 zł w dniu 6 grudnia 2018 r., 30 zł w dniu 8 stycznia 2019 r. i 20 zł w dniu 17 stycznia 2019 r.

Dowody :

wypełniony weksel - k. 5 akt

pismo o wypowiedzeniu umowy pożyczki i wezwaniu do wykupu weksla - k. 6 akt

potwierdzenie wpłat – k. 46 akt

karta rozliczeniowa klienta - k. 53-54 akt

rozliczenie wpłat – k. 55 akt

potwierdzenie naliczenia odsetek - k. 56 akt

ostateczne wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem odbioru – k. 64-68 akt

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez strony, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 160) jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Na tle tego przepisu dominuje pogląd, że w stosunku do pierwszego wekslobiorcy - będącego kontrahentem z porozumienia wekslowego - zarzut niezgodnego z porozumieniem uzupełnienia weksla może być podnoszony bez ograniczeń, w tym zakresie art. 10 Prawa wekslowego nie stosuje się. Art. 10 wyznacza natomiast granice skuteczności tego zarzutu względem dalszego nabywcy, który nabył weksel sposobami prawa wekslowego. Pozwana zakwestionowała prawidłowość wypełnienia weksla przez pożyczkodawcę i wniosła o oddalenie powództwa ze względu na niewykazanie roszczenia i zawyżenie sumy wekslowej,

dlatego dla ustalenia zakresu odpowiedzialności pozwanej należało odwołać się do przepisów regulujących stosunek podstawowy (pożyczki).

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek **albo** prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez pozwaną z tytułu niewywiązania się z umowy pożyczki z dnia 26 kwietnia 2018 roku, jak i zasadność wypowiedzenia umowy, albowiem w dniu sporządzenia wypowiedzenia pozwana posiadała zaległości w spłacie kilku rat. Sąd nie zakwestionował prawa powódki do pobrania opłaty przygotowawczej, albowiem takie opłaty są standardowo pobierane za wykonanie czynności związanych z udzieleniem pożyczki. Opłata określona w umowie zawartej między stronami nie była wygórowana.

Sąd zakwestionował natomiast prawo powódki do pobrania dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w horrendalnej kwocie 7.771 zł za udostępnienie pozwanej środków pieniężnych oraz prawo do pobrania opłaty za tzw. Twój Pakiet w wysokości 1.100 zł. Za przygotowanie umowy pożyczki powódka pobrała bowiem opłatę przygotowawczą, a za udostępnienie środków pieniężnych odsetki umowne w wysokości zbliżonej do odsetek maksymalnych. Brak było podstaw do pobierania podwójnego wynagrodzenia za to samo.

W wielu podobnych sprawach toczących się przed tut. Sądem z powództwa (...) S.A. w B. o zwrot pożyczki zakwestionowano praktykę tej spółki pobierania na podstawie umów pożyczek dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego w bardzo wysokich kwotach, żadanego często obok odsetek umownych za udostępnienie środków pieniężnych, doliczonych do każdej raty. Zapis o tej prowizji uznano za zmierzający do obejścia przepisów o ochronie praw konsumentów oraz o odsetkach maksymalnych (ukryta lichwa). Stwierdzono, że takie działanie nie zasługuje na ochronę prawną, albowiem jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważne (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Tak było m.in. w sprawach o następujących sygnaturach akt: I C 189/16, I C 2424/16, I C 285/17, I C 397/17, I C 398/17, I C 477/17, I C 501/17, I C 1100/17, I C 1244/17, I C 1595/17, I C 1707/17, I C 390/18, I C 1796/18 i I C 1826/18.

Kwestią obciążania przez powódkę pożyczkobiorców zbyt wysokimi opłatami prowizyjnymi za udostępnienie na określony czas środków pieniężnych zajmował się też niejednokrotnie Sąd Okręgowy w Toruniu, w tym w sprawach o sygn. akt VIII Ca 563/17, VIII Ca 582/17 i VIII Ca 664/18, podzielając w wyrokach z 28 sierpnia 2017 r. i 15 listopada 2017 r. stanowisko tut. Sądu o sprzeczności umów pożyczek w zakresie wynagrodzenia prowizyjnego z dobrymi obyczajami, zasadami współżycia społecznego i przepisami regulującymi wysokość odsetek maksymalnych. Sąd Okręgowy, odwołując się do wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 kwietnia 2012 r. w sprawie XVII AmC 5533/11 (Legalis nr (...)), stwierdził, że niezależnie od uregulowań ustawy o kredycie konsumenckim dotyczących maksymalnej wysokości kosztów pozaodsetkowych, koszty te nie mogą stanowić dodatkowego źródła zysku przedsiębiorcy, powinny zatem być kształtowane w sposób zgodny z rzeczywistym kosztem dokonywanych czynności, w związku z którymi pozostają. W obu przywołanych sprawach Sąd Okręgowy w Toruniu stwierdził również, że wynagrodzenie prowizyjne pozostaje oderwane od faktycznych kosztów poniesionych przez powódkę, w istocie nie stanowi więc „kosztu okołoodsetkowego”, te bowiem powinny być związane – zgodnie z zasadą ekwiwalentności świadczeń – z określonymi kosztami poniesionymi przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki bądź usługami świadczonymi na rzecz pożyczkobiorcy. Sąd Rejonowy w Grudziądzu oraz Sąd Okręgowy w Toruniu wyraziły w przywołanych sprawach także pogląd, że wynagrodzenie prowizyjne to ukryta forma odsetek od pożyczonego kapitału, co prowadzi do obejścia przepisów regulujących instytucje odsetek maksymalnych.

W sprawach I C 501/17, I C 1244/17, I C 1595/17 i I C 1796/18 tutejszy Sąd oraz w sprawie o sygn. akt VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu zakwestionowały zapis umowny stosowany przez powódkę w umowach pożyczkowych o wygórowanym wynagrodzeniu za usługę świadczoną w ramach tzw. (...), polegającą na możliwości odroczenia

na wniosek konsumenta płatności kilku rat lub ich części (ze względu na brak ekwiwalentności świadczeń). W uzasadnieniu wyroku z dnia 15 listopada 2017 r. w sprawie VIII Ca 582/17 Sąd Okręgowy w Toruniu uznał postanowienia dotyczące usługi (...) za naruszające w sposób rażący interesy pożyczkobiorcy, sprzeczne z dobrymi obyczajami i prowadzące do obejścia bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, zwłaszcza dotyczących odsetek maksymalnych i jako takie, za niewiążące konsumenta (art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c.).

Wskazać też należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes. Identyczną decyzję wobec (...) Sp. z o.o. w B. wydał Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. w dniu 30 grudnia 2015 r. w sprawie (...) (...) w zakresie opłaty przygotowawczej. Zarzuty w niej zawarte wobec pożyczkodawcy można jednak odnieść również do wynagrodzenia prowizyjnego oraz opłaty za tzw. Twój Pakiet.

Ze względu na to, że wynagrodzenie prowizyjne w kwocie 7.771 zł zostało naliczone za to samo, za co należą się powódce odsetki umowne od udzielonej pożyczki, a nadto nie określono w umowie żadnych kryteriów ustalenia tak wygórowanej prowizji, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia. Do identycznego wniosku doszedł Sąd w przypadku wygórowanego wynagrodzenia za usługę świadczoną w ramach tzw. (...), polegającą na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności dwóch rat lub czasowego obniżenia o 50% maksymalnie czterech rat. Kwota 1.100 zł jest nieproporcjonalna do usługi oferowanej przez pożyczkodawcę, albowiem nawet w przypadku skorzystania z tej usługi, klient i tak musiał spłacić całą pożyczkę. Opisana usługa nie była więc ekwiwalentna do wskazanego wynagrodzenia.

W konsekwencji na podstawie art. 720 § 1 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. Sąd uznał roszczenie powódki wskazane w pozwie za uzasadnione jedynie w wysokości 8.803,32 zł (kapitał pożyczki - 9000 zł + opłata przygotowawcza - 129 zł + odsetki umowne do dnia wypowiedzenia - 694,18 zł + odsetki za opóźnienie w płatności rat - 20,14 zł minus wpłaty 1.040 zł) i taką kwotę zasądził w punkcie 2 (drugim) sentencji wyroku.

W zakresie żądania zapłaty kwoty 100 zł Sąd umorzył postępowanie na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. i art. 203 § 1 i 4 k.p.c., uznając cofnięcie pozwu za dopuszczalne. W zakresie żądania zapłaty pozostałej należności głównej powództwo podlegało oddaleniu ze względu na uznanie za nieważne postanowień umowy dotyczących wynagrodzenia prowizyjnego i opłaty za tzw. Twój pakiet.

Odsetki ustawowe za opóźnienie od należnej powódce kwoty 8.803,32 zł zasądzono od dnia następnego po terminie płatności weksla do dnia zapłaty, na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c. Na tej samej podstawie zasądzono odsetki za opóźnienie od kwot uiszczonych po wniesieniu pozwu (pkt 3 sentencji wyroku).

O kosztach procesu w punkcie 5 (piątym) sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego za stronę przegrywającą sprawę należy także uważać pozwanego, który w toku procesu spełnił dochodzone od niego świadczenie, czym zaspokoił roszczenie powoda wymagalne w chwili wytoczenia powództwa (zob. orz. SN z 21 lipca 1951 r., C 593/51, OSN 1952, nr 2, poz. 49 oraz post. SN z 6 listopada 1984 r., IV CZ 196/84, LexPolonica). Powódka wygrała sprawę w 44,60 % (8.903,32 zł/19.960,14 zł), ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 3.917 zł z tytułu: opłaty sądowej od pozwu w kwocie 300 zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa procesowego - 17 zł i wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 3.600,00 zł (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych - tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 265). Finalnie należał jej się zatem od pozwanej zwrot kwoty 1.746,98 zł, albowiem pozwana nie poniosła żadnych kosztów procesu.